

במדבר פרק כג פסוק כג

כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב וְלֹא קָסַם בְּיִשְׂרָאֵל כְּעַתְּ יֹאמֵר לְיַעֲקֹב וּלְיִשְׂרָאֵל מַה פֶּעַל אֵל:

רש"י

כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב - כי ראויים הם לברכה שאין בהם מנחשים וקוסמים: **כעת יאמר ליעקב וגו'** - עוד עתיד להיות עת כעת הזאת אשר תגלה חבתך

לעין כל שהן יושבין לפניו ולמדים תורה מפיו ומחיצתן לפניו ממלאכי השרת, והם ישאלו להם מה פעל אל, וזהו שנאמר והיו עיניך רואות את מורידך (ישעיה ל כ). דבר אחר יאמר ליעקב אינו לשון עתיד, אלא לשון הוה, אינן צריכין למנחש וקוסם כי בכל עת שצריך להאמר ליעקב ולישראל מה פעל הקב"ה ומה גזרותיו במרום, אינן מנחשים וקוסמים אלא נאמר להם על פי נביאיהם מה היא גזרת המקום, או אורים ותומים מגידים להם, ואונקלוס לא תרגם כן:

רשב"ם

כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב וּגו' - אינם מעוננים וקוסמים כמונו ולא שואלין אוב וידעוני: **אלא כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל** - מתוך ששכינה ביניהם אומרים להם הנביאים ליעקב ולישראל היום מה פעל וגזר הקב"ה לימים הבאים, ואינם צריכים נחש וקסם: **כעת יאמר** - מה שעתיד לבא כעת מחר או [לאחר] הרבה ימים ושנים יאמר להם היום על ידי נביא. וכן כל "כעת" מדבר בעתידות. כדכתיב באשת מנוח לו חפץ יי"י להמיתנו - עכשיו - [לא] לקח מידינו עולה ומנחה וכעת לא השמיענו כזאת, לידת הבן שהודיענו שתהיה "כעת", לשנה הבאה, לא השמיענו, אלא ודאי נחיה ויתקיים לנו בן, שאם היינו מתים היאך יהיה לנו בן לשנה הבאה. וכן כעת חיה את חובקת בן:

רמב"ן

כִּי לֹא נַחֵשׁ בְּיַעֲקֹב - אינם צריכים לנחש וקסם שיאמר ליעקב וישראל מה פעל אל ומה גזרותיו במרום, אינם מנחשים וקוסמים אלא נאמר להם על פי נביאים מה גזרת המקום, או אורים ותומים מגידים להם, לשון רש"י. והנכון בעיני, כי בעבור היותו קוסם, ובלק שלח לו (לעיל כב ו) כי ידעתי את אשר תברך בקסמך מבורך ואשר תאור בהם יואר, ושלח לו קסמים, על כן אמר לו, אין נחש ביעקב הרע או להטיב להם, ולא קסם בישראל מזיק או מועיל, כי בכל עת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל בהם, כי מפי עליון תצא להם הרעות והטוב. לומר כי חלק ה' עמו אינם בממשלת שרים וכוכבי השמים וכסיליהם שיזיק להם אדם בקסם ונחש כגוים. וזה כאשר אמר משה (דברים ד יט כ) אשר חלק ה' אלהיך אותם לכל העמים תחת כל השמים ואתכם לקח ה' להיות לו לעם נחלה, כאשר פירשתי בסדר אחרי מות (ויקרא יח כה):

דברים פרק יח

(יג) תָּמִים תְּהִיֶּה עִם יְקֹנֵק אֱלֹהֶיךָ: ס (יד) כִּי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֲשֶׁר אַתָּה יוֹרֵשׁ אוֹתָם אֵל מְעַנִּיִּים וְאֵל קֹסְמִים יִשְׁמְעוּ וְאַתָּה לֹא כֹן נָתַן לְךָ יְקֹנֵק אֱלֹהֶיךָ:

רש"י

(יג) **תמים תהיה עם ה' אלהיך** - התהלך עמו בתמימות ותצפה לו ולא תחקור אחר העתידות, אלא כל מה שיבא עליך קבל בתמימות ואז תהיה עמו ולחלקו: (יד) **לא כן נתן לך ה' אלהיך** - לשמוע אל מעוננים ואל קוסמים שהרי השרה שכינה על הנביאים ואורים ותומים:

שפת אמת ספר דברים - פרשת שופטים [שנת תרל"ה]

תמים תהיי כו' כי הגוים כו' לא כן נתן לך כו' נביא מקרבך כו' ככל אשר שאלת כו' בחורב כו'. פי' כי הקב"ה העלה בניי למעלה מן הטבע. ולכן אין להם להשגיח על סימני המזלות כו' רק תהלכותו עם בניי הוא רק כפי מעשיהם. וז"ש נביא מקרבך כו'. כי באמרם דבר אתה עמנו ושמעה כו'. אף כי בוודאי טוב לשמוע מפי הרב. אך לאשר בניי הבינו כי אין זוכין לזה מצד מעשיהם. ולכן לא רצו בזה. כי כן בחרו להם להיות הנהגתו ית' עמהם ע"פ מעשיהם. וניתן להם כן. וזה סימן שאמרו דברים באמת. ולכן הוטב בעיני ה'. וזה צריך כל איש ישראל לידע כי כל הנהגתו ית' עמנו תלוי במעשינו כנ"ל והבן כ"ז:

Visit www.atid.org/shiur for audio recordings, Podcasts, or to sign-up to receive sources in advance.
Visit www.WebYeshiva.org to sign up for Rabbi Brovender's fully interactive, online Yeshiva.